

שיטת הרמב"ם בענין מצות עשה של שביעית

1. שמות פרק ל"ד

(כא) שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בְּחַרִישׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבֹּת:

2. ויקרא פרק כ"ה

(א) וַיְדַבֵּר יְקֹוֹק אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר:

(ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לִיקוּק:

(ג) שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כְּרֶמֶךְ וְאַסַּפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָה:

(ד) וּבַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבַת לִיקוּק שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וּכְרֶמֶךְ לֹא תִזְמַר:

(ה) אֵת סְפִיחַ קִצִּירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֵת עֲנָבֵי נְזִירְךָ לֹא תִבְצַר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ:

(ו) וְהִיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעֶבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְרְךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:

(ז) וּלְבַהֲמֹתֶיךָ וּלְחַיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָה לְאָכֹל:

3. רמב"ם, ספר המצוות עשה קל"ה

והמצווה הקל"ה היא שצונו לשבות מעבודת הארץ בשנה שביעית והוא אמרו ית' בחריש ובקציר תשבות. וכבר נכפל הצווי הזה פעמים ואמר שבת שבתו יהיה לארץ. וכבר קדם לנו אמרם האי שבתו עשה הוא. ואמר יתעלה גם כן ושבתה הארץ שבת ליי". וכבר התבאר משפטי מצוה זו גם כן במסכת שביעית. ואין חובתה מן התורה אלא בארץ ישראל:

4. רמב"ם, כותרת להלכות שמיטה ויובול

הלכות שמיטה ויובול. יש בכללן שתיים ועשרים מצות, תשע מצות עשה, ושלוש עשרה מצות לא תעשה. וזהו פרטן: (א) שתשבות הארץ בשביעית ממלאכתה. (ב) שלא יעבוד עבודת הארץ בשנה זו...

5. רמב"ם, שמיטה ויובול א:

מצות עשה לשבות מעבודת הארץ ועבודת האילן בשנה שביעית שנאמר ושבתה הארץ שבת ליי" ונאמר בחריש ובקציר תשבות, וכל העושה מלאכה מעבודת הארץ או האילנות בשנה זו ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור.

6. רמב"ם, כותרת להלכות תשובה

הלכות תשובה. מצות עשה אחת, והוא שישוב החוטא מחטאו לפני ה' ויתודה. וביאור מצוה זו ועיקרים הנגררים עמה בגללה בפרקים אלו.

7. רמב"ם, תשובה א:

כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים, וידוי זה מצות עשה...

8. מנחת חינוך, שס"ד סק"א

מבואר בדבריו דאין התשובה מ"ע דלא כתב מ"ע שיעשה תשובה רק אם בא לעשות מ"ע שיתוודה בפיו וכ"נ מלשון הרהמ"ח א"כ אם לא עשה תשובה אין לו עונש כלל על מה שלא עשה תשובה רק על העבירה שעבר. וא"כ בעשה תשובה ולא התודה אין לו עונש על הוידוי מכ"ש דאם לא עשה תשובה כלל אין לו עונש...

9. רמב"ם, כותרת להלכות חגיגה

הלכות חגיגה. יש בכללן שש מצות, ארבע מצות עשה, ושתיים מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן: (א) להראות פני ה'. (ב) לחוג בשלש רגלים. (ג) לשמוח ברגלים. (ד) שלא יראה ריקם. (ה) שלא יעזוב לוי מלשמחו וליתן לו מתנותיו ברגלים. (ו) להקהיל את העם בחג הסכות במוצאי שמיטה. וביאור מצות אלו בפרקים אלו.

10. רמב"ם, חגיגה א:א

...והשמחה האמורה ברגלים היא שיקריב שלמים יתר על שלמי חגיגה, ואלו הם הנקראים שלמי שמחת חגיגה שנאמר וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך, ונשים חייבות במצוה זו...

11. רמב"ם, כותרת להלכות שבת

הלכות שבת. יש בכללן חמש מצות, שתי מצות עשה, ושלוש מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן: (א) לשבות בשביעי. (ב) שלא לעשות בו מלאכה. (ג) שלא לענוש בשבת. (ד) שלא לצאת חוץ לגבול בשבת. (ה) לקדש היום בזכירה. וביאור מצות אלו בפרקים אלו.

12. רמב"ם, שבת א:א

שביתה בשביעי ממלאכה מצות עשה שנאמר וביום השביעי תשבות, וכל העושה בו מלאכה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר לא תעשה כל מלאכה, ומה הוא חייב על עשיית מלאכה, אם עשה ברצונו בזדון חייב כרת, ואם היו שם עדים והתראה נסקל, ואם עשה בשגגה חייב קרבן חטאת קבועה.

13. רמב"ם שבת כ"א:א

נאמר בתורה תשבות אפילו מדברים שאינן מלאכה חייב לשבות מהן, ודברים הרבה הן שאסרו חכמים משום שבות, מהן דברים אסורים מפני שהן דומים למלאכות ומהן דברים אסורים גזרה שמא יבוא מהן איסור סקילה, ואלו הן...

14. מגיד משנה שם

נאמר בתורה תשבות אפי' מדברים וכו'. כוונת רבינו היא שהתורה אסרה פרטי המלאכות המבוארות ע"פ הדרך שנתבארו עניניהן ושיעוריהן ועדיין היה אדם יכול להיות עמל בדברים שאינן מלאכות כל היום לכך אמרה תורה תשבות. וכ"כ הרמב"ן ז"ל בפירוש התורה שלו ובאו חכמים ואסרו הרבה דברים. או תהיה כוונת רבינו שיש לשבותין של דבריהם סמך מן התורה מתשבות. וזה דרך הברייתות שבמכילתא: